

Primož Ramovš (1921-1999)

Inspiracija mi včasih prihaja od nekega dogodka v zunanjem svetu, a največkrat jo najdem v abstraktnem in imaginarnem svetu glasbe same.

Glasba mora biti odsev časa, v katerem živimo. Če smo danes, v obdobju astronavtike, otroci svojega časa, potem ne moremo komponirati v jeziku iz časa kočij (pa naj bi nam to še tako ugajalo). Zato imam za pozitivno in pritrjujem vsakemu eksperimentiranju, tudi najekstremnejšemu. Če bo rezultat negativen, bo odpadel sam od sebe, če pa bo pozitiven, bo to nov korak v razvoju glasbe, ki se ne sme nikoli nehati, ampak mora vstric s časom izgrajevati našo kulturo.

Primož Ramovš je bil najplodovitejši slovenski skladatelj druge polovice 20. stoletja, pisec skoraj izključno instrumentalne glasbe in velja za najbolj abstraktnega slovenskega skladatelja. Rodil se je 20. marca leta 1921 v Ljubljani, umrl pa je leta 1999 prav tako v Ljubljani.

Njegov talent za glasbo so njegovi starši že zgodaj odkrili in že pri 7 letih in pol je začel igrati klavir. Pri desetih letih in pol je njegov učitelj odkril njegov talent in ga poslal na sprejemni izpit za konservatorij, ki ga je opravil z odliko. Že v zgodnjem otroštvu je začel pisati pesmi, leta 1931 pa je že napisal svojo prvo opero Kako je pridna Micka prišla v nebesa. Prvo izvedbo svojega koncerta je doživel leta 1938.

Študij kompozicije je leta 1941 končal v razredu Slavka Osterca na Akademiji za glasbo v Ljubljani, izpopolnjeval pa se je v Sieni pri prof. Frazziju in nato pri prof. Caselli v Rimu. Študiral je tudi klavir in za ta instrument je skomponiral tudi svojo prvo skladbo, v Mozartovem stilu in v tonaliteti G dur! Prvo službo je leta 1945 dobil kot delavec knjižnice SAZU v Ljubljani, leta 1952 pa je postal njen predstojnik. Tam je deloval vse do upokojitve leta 1987. Leta 1983 je postal tudi njen redni član. Med leti 1948 in 1964 je tudi poučeval na Ljubljanskem glasbenem konservatoriju, predmet Nauk o instrumentih.

Zasluge prof. Primoža Ramovša za umetniško uveljavljanje Srednje glasbene in baletne šole niso samo v tem, da je uspešno poučeval in s komponiranjem ustvaril velik skladateljski opus, temveč v njegovi stalni prisotnosti na koncertih in javnih nastopih. S svojimi vzpodbudami in dobronamernimi kritikami usmerja učence pri igranju in jih navdušuje za izvajanje sodobne glasbe. S številnimi skladbami, ki jih je napisal in podaril šoli, je to zvrst glasbe približal učencem ter odstranil negotovost pred sodobnimi zapisi in izvajanjem.

Njegova glasbena zapuščina je velikanski skladateljski opus. Njegove začetne kompozicije so nastale v duhu neoklasicizma, kasnejše pod vplivom ekspresionizma in serialne glasbe. Končno pa je Ramovš začetnik slovenske glasbene avantgarde.

Ustvarjal je skoraj izključno instrumentalno glasbo, za katero je našel navdih v abstraktnem svetu in v kateri je pogosto eksperimentiral, tudi v zelo ekstremnem pomenu. Preizkušal je vsa področja od bitonalnosti in atonalnosti preko dodekafonije in serielne glasbe do aleatorike.

Bil je redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, za svoje življenjsko delo pa je leta 1983 prejel Prešernovo nagrado. Prav tako pa mu je leta v šolskem letu 1995/1996 Srednja glasbena in baletna šola Ljubljana podelila Škerjančevo priznanje za izjemne zasluge pri umetniškem uveljavljanju šole.

Osebnostno optimističen in vedrega duha je skladbe spisal takorekoč za vsakogar, ki ga je za to zaprosil. Deloval je tudi kot orglavec v Frančiškanski cerkvi v Ljubljani, bil je planinec in krepkega zdravja vse do smrti.

Njegov oče je bil slovenski jezikoslovec, narečjeslovec in imenoslovec Fran Ramovš. Rodil se je 14. septembra 1890, umrl pa 16. septembra leta 1952. 3. decembra 1919 je imel prvo predavanje o slovenščini na tedaj novoustanovljeni Univerzi v Ljubljani, kar danes univerza praznuje kot svoj praznik. Na Filozofski fakulteti je bil profesor slovenskega jezika in fonetike, med leti 1934 in 1935 pa rektor Univerze v Ljubljani. Bil je soustanovitelj in član SAZU, med leti 1950 in 1952 (do smrti) pa 4. predsednik te ustanove. Leta 1950 je tudi prejel Prešernovo nagrado za svoje znanstveno in znanstveno organizacijsko delo pri Slovenskem pravopisu. Bil je častni član Slavističnega društva Slovenije.

Primož Ramovš je v svojem življenju napisal veliko število skladb za orkestre, simfonične orkestre, komorne ansamble in soliste. Največ skladb pa je napisal za klavir. Pisal pa je tudi skladbe za pevske zборе. Do leta 1984 je napisal okoli 200 skladb in bilo izdanih 19 kaset oz. plošč z njegovimi skladbami.

Njegova najpomembnejša dela:

- Simfonija 68 (1986)
- Sinfonia piet (1995)
- Sinfonietta (1951)
- Musiques funebres za simfonični orkester (1995)
- Koncert za violino, violo in orkester (1961)
- Organofonija za simfonični orkester (1982)
- Apel za rog in komorni ansambel (1946)
- Tryptychon za godalni kvartet (1969)
- Kontrasti za klavirski trio (1961)
- Sarkazmi za klavir (1951)

Leta 1984 je Slovenska matica Ljubljana izdala tudi knjigo »BITI SKLADATELJ« Pogovori s Primožem Ramovšem, v katerem je zapisan intervju Boruta Loparnika z skladateljem Primožem Ramovšem.

Viri:

<http://sl.wikipedia.org/wiki>

<http://www.sgbslj.org>

<http://www.slowaymusic.com>

<http://www.dss.si/skladateljske-sledi.pdf>

LOPARNIK,B.:Biti skladatelj.Ljubljana, Slovenska matica,1984.